

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 *
 Helyben báshoz hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 *
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 *

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kódiratok visszaküldésénél
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Merénylet az olasz király ellen.

Két héttel ezelőtt bejárta a lapokat a hír, hogy a genai anarchista bizottság merénylőket küldött Olaszországba Viktor Emánuel király ellen.

Az olasz rendőrség kutatott az anarchisták után, de nem tudott nyomukra jönni.

Most azután valóban megtörtént a gaz merénylet, mely a király életét nem olthatta ugyan ki, sőt sebet sem ejtett rajta, de a király kíséretének egyik tagját súlyosan megsebesítette.

Az anarchisták ezen legujabb alávaló gázgáról tudósításunk a következő:

Róma, március 14.

(Saját tudósítónktól.) Viktor Emánuel király ma reggel a rendesnél nagyobb kísérettel, tiszteklél és hadsegédekkel ment el a Pantheonba, ahol az Umberto királyért tartott gyászmisén volt jelen.

Az uton egy munkásnak látszó ember a király fogatához furakodott és háromszor lött a királyra revolverből. A király sértetlen maradt, de a kíséretből Lang vezérőrnagyot két golyó találta.

A király a merénylet után megállás nélkül folytatta útját a Pantheon felé és belépésekor a jelenlevőknek sejtelmük sem volt, hogy mi történt. A gyászszertartás nyugodtan ment végbe, de utána a merényletről időközben értesült tömeg a királynak lelkes ovációt rendezett.

Nagy néptömeg kísérte a királyt, aki kocsisának megparancsolta, hogy lassan hajtsa a Kvirinálba. A Kvirinálból a Giacopo kórházba ment, meglátogatni az odaszállított Lang vezérőrnagyot.

Ezen az uton is sok ezer főnyi tömeg lelkesen üdvözölte a királyt. A merénylet nagyon mély benyomást tett a lakosságra, amely uton-utfélen azon való örömet fejezi ki, hogy a királynak nem lett semmi baja.

A merénylő Dalba Antonio a rendőrségen azt vallotta, hogy a tett anarchistáinak csoportjából való és hogy az anarchista társaság vezetői adták neki azt a parancsot, hogy a királyt ölje meg.

Lang őrnagy állapota az első pillanatban veszedelmesnek látszott, de délig jelentékenyen javult és azt hiszik, hogy a vezérőrnagy gyorsan föl fog gyógyulni.

Bécs, március 14.

Az olasz király ellen történt merénylet híre ma Bécsben nagy feltűnést

kellett. Az uralkodó külön érdeklődött a dolog iránt s mikor megtudta, hogy nem sérült meg az olasz király, táviratilag fejezte ki e feletti örömet. A magyar kormány nevében Héderváry fejezte ki örömet az olasz királynak.

A merénylet hírének hatása Bécsben.

Bécs, március 14.

Az olasz királyi pár ellen elkövetett merénylet híre délelőtt tíz órakor érkezett ide és súlyos megdöbbenést keltett. Berchtold gróf külügyminiszter a hír vétele után nyomban érintkezésbe lépett a római osztrák-magyar követséggel, ahonnan megnyugtató értesítéseket szerzett. Ideérkezett hírek szerint a merénylet Heléna hercegnőt ágyba döntötte, míg maga a király a palotában fogadta miniszterelnökét és hadügyminiszterét.

A válság és a nemzeti ünnep.

(— a.) A magyar szabadság ünnepének hatvanegyedik évfordulója válságban találja ismét Magyarországot.

Nem valami nagy nemzeti vívmányokért folytatott küzdelem döntötte ezuttal válságba. Új jogok kiküzdésére mintha fásult volna már a nemzet.

Kilenc hónapon át tárgyalta a képviselőház a véderőreformot s még a legszelebb ellenzék sem hozakodik elő valami nemzeti irányu javaslattal. Sőt ez a legszelebb ellenzék azt is megakadályozta a folytonos technikázással, hogy mások terjeszthessenek elő ilyen irányu módosításokat.

És mikor nagy nehezen mégis sorát ejtették s nagy szerényen csak arra törekedtek, hogy a nemzetnek régi és újabb törvényekben biztosított jogait, nem újabb törvénnyel, hanem csak országgyűlési deklarációval vitágosabbá tegyék s ezzel kizárják az összeütközés lehetőségét a korona és a nemzet jogai közt, — míg a kormány, amely az indítványt magáévá tette, ezért küzdött Bécsben, azalatt a radikális ellenzék technikázással vetett neki gáncsot a parlamentben.

Hatvanegy esztendővel ezelőtt amit néhány tüzes ifju kezdeményezett, azért egyértelműleg szállott sikra az egész nemzet. És mikor a szép eszmékért és nagy jogokért folytatott küzdelem áldozatot kívánt a nemzettől s annak fiaitól, készségesen hozta azt mindenki a haza oltárára.

Ma az egyetértést azok zavarják meg, akik itthon kuruc ábrázatot öltenek, nagy hangon szavalnak — amikor nem techni-

káznak, — közben pedig a hátsó lépcsőkön Bécsbe jönnek és alkudoznak, hogy s mint lehetne a hatalom polcára feljutni.

Igy azután érthető, hogy küzdelmeinket siker nem kíséri s örülni kell annak és nagy sikernek tekinthetjük, ha jogainkat csorbitatlanul meg tudjuk őrizni.

Államfértiaink és politikusaink most járulnak a király elé, hogy kölcsönös egyetértéssel megtalálják a válságból kivezető utat. Bizunk benne, hogy fáradozásuk nem lesz hiábavaló. De a nemzet igazi boldogulását csak akkor remélhetjük, — erre tanít nagy nemzeti multunk s ez a mai hazafias ünnep — ha legalább a nemzet nagy érdekei és törvényileg biztosított jogai védelméért folytatott küzdelmeinkben mindnyájan egyetértünk s e küzdelmekben mindvégig hiven kitartunk.

Csáky és Návay a király előtt.

Bécs, márc. 14.

(Saj. tud.) Csáky Albin a kihallgatás után azt mondta, hogy ő felsége igen kegyesen fogadta. Arról azonban, hogy előterjesztést tett az uralkodónak és hogy a király erre milyen nyilatkozatot tett, nem felelt; Návay a kihallgatás után csak annyit mondott, hogy 50 percig volt audiencián.

Az újabb kibontakozási mód.

Budapest, márc. 14.

(Saj. tud.) Az osztrák képviselőházban ma az egyik miniszter oly nyilatkozatot tett, hogy ha a véderőt nem lehet hamar életbe léptetni, ugy elő kell azt készíteni és provizórikus alapon kell gondoskodni annak megvalósítása iránt. A munkapárt ez a nyilatkozatot igen nagy visszatetszéssel fogadta és általánosságban tárgyalták, hogy a válság megoldásának újabb módozatáról van már szó. A király ugyanis a válságot 67-es alapon akarja és nem hive a provizóriumnak. Egy újabb formulát kell készíteni, mely megnyugtassa az uralkodót, ha ezt a formulát Héderváry találja meg, ugy Héderváry lesz az új miniszterelnök.

Lukács audienciája.

Bécs, március 14.

(Saját tudósítónktól.) Lukács vasárnap vagy hétfőn megy kihallgatásra. Ez a kihallgatás lesz majd döntő a válságban.

Városi közgyűlés.

— Első nap. —

Eléggé tekintélyes számmal jöttek össze tegnap délután Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának tagjai, hogy megkezdjék a 64 pontból összeállított tárgysorozat felett a tanácskozást. Mert az előre látható volt, hogy szó sem lehet arról, miszerint egy nap alatt letárgyaljanak ennyi ügyet.

Mindjárt a polgármesteri jelentés kapcsán hosszú vita indult meg, amely majdnem egy teljes órát vett igénybe. Később is csekélyebb jelentőségű kérdéseknél egymás után szólaltak fel, úgy hogy egyetlen nagyobb ügy: a köztárgyhíd építése került szőnyegre s mire az óramutató a 6-ra ért, a 64 tárgyból 8-at intéztek el.

A törvényhatóság hazafias érzésének dokumentálásául ma, március idusán nem folytatja a tanácskozást, hanem holnap, szombaton délutánra halasztotta a hátralevő 56 ügy tárgyalását.

A közgyűlés első napjának lefolyása a következő volt:

Hlatky Endre főispán elnökölt. A törvényhatóság tagjai nagy számmal voltak jelen.

A polgármester havi jelentését már ismertették. Megemlékezik a jelentésben még a polgármester *Kripka* Henrik árvaszéki ülnök haláláról, továbbá *Bertsey* György bizottsági tag elhunytáról. Indítványozza a polgármester, hogy *Bertsey* György emlékéért jegyzőkönyvben örökítsék meg, a megüresedett árvaszéki ülnöki állást pedig az áprilisi havi közgyűlésen töltsék be. Végül megemlékezik a jelentés az időközben érkezett adományokról.

A jelentés kapcsán több felszólalás történt.

Czeplédy Jeremiás felemlíti *Bertsey* György érdemeit s indítványozza, hogy ezen érdemek elismerésül *Menház-utcat* *Bertsey* György-utcának nevezzék el.

Balogh Döme kifogásolja, hogy a teljesített közmunkáknál nem mutatják ki a jelen-

tésben, hogy pl. a sárhordásra mit adtak ki. Nem veszi tudomásul a jelentést.

Fried Ferenc az iránt szólal fel, hogy a polgármester megígéri az utcák rendbehozását, de azt nem csak nem teljesíti, de egyáltalán hallgatnak a dolgról. Ezen mukálatok sürgősek.

Weiss Lajos szintén kifogásolja a havi jelentést. A népfürdő létesítését sürgeti. Még most sem hozzák be a közgyűlésbe s a jelentésben szó sincs róla, hogy mikor akarja a tanács azt megvalósítani.

Dr. Rozvány Jenő a munkás lakások építését sürgeti. Hol késik ez a dolog?

Rimler Károly kéri, hogy az utca elnevezés kérdését adják ki a városi tanácsnak; annak feladata ez a dolog. — A teljesített közmunkákról az összes számlákat a közgyűlés elé hozza, ha úgy határoznak. — A népfürdő kérdéséről nyílt ülésben tárgyalták. A mérnöki hivatal nincs kész a pótlással, hanem az áprilisi közgyűlés elé hozzák a dolgot. Jelenleg 24 nagy dolog van előkészítés alatt s ebből nyolc már a mai közgyűlés elé lesz terjesztve. Az általános kövezés ügye is elő van készítve s az áprilisi havi ülésre bekerül. A munkáslakások kérdése tanulmányozás alatt áll.

Dr. Adorján Emil helyesli, hogy az egyes nagykérdésekről a közgyűlést informálja a jelentés. Azt azonban kifogásolja, hogy az utcaelnevezés a tanács elé tartoznék. Ez a közgyűlés joga.

Rimler Károly is úgy értette, hogy a *Czeplédy* indítványát fogadják el.

Gábel Jakab felveti a kérdést, hogy szabad-e a polgármester jelentése kapcsán beadott indítványt azonnal elfogadni. O sincs az indítvány ellen, de tüzzék ki a jövő havi ülésre, hogy praecedens ne legyen.

Dr. Adorján Emil rámutat, hogy az indítvány csak kiegészítő része a polgármesteri jelentésben erre vonatkozó indítványnak.

Hlatky Endre főispán, elnök, úgy látja, hogy *Czeplédy* indítványa összefügg a jelentéssel.

A jelentést elfogadják, *Czeplédy* indítványával, a megüresedett árvaszéki ülnöki állás betöltését az áprilisi közgyűlés elé tüzték ki, az adományokért pedig köszönetet mondott a közgyűlés.

Abaujmegye felirata.

A katolikus lelkesi jövedelmek kiegészítés tárgyában Abaujtolnamegye feliratot intézett a kormányhoz. A városi tanács a felirat pártolását javasolja.

Dr. Agoston Péter felvilágosításokat kért, mert nem érti az előterjesztést.

Dr. Lukács Ödön ismertette a javaslatot.

Dr. Perczel Adolf azt látja, hogy az előterjesztést a tanács nem készítette elő. Indítványozza, hogy adják vissza a dolgot a tanácsnak, hogy tanulmányozza.

Dr. Hoványi Géza rámutat, hogy az *Agoston* és *Perczel* által hivatolt törvény másról szól. Amiről most itt szó van, az egy régi hagyomány maradványa, ezeket kell a mai korrall összeegyeztetni.

Sulyok István szerint nem szabad ezt a kérdést felekezeti szempontból tekinteni. Az indítvány felesleges, mert a kongrua már ki van terjesztve a katolikus lelkesekre is. De arról a fontos dolgról van itt szó, hogy a stola-jövedelmet is térítse meg az állam, pedig szerinte ezt fizesse meg az egyén, akinek szüksége van a papra.

Az előterjesztést visszaadták a tanácsnak, tanulmányozás végett.

Az állattenyésztés és a drágaság.

Mosonvármegye feliratát az országos drágaság enyhítése érdekében, a tanács pártolásra ajánlja.

Dr. Rozvány Jenő elkésettnek és helytelennek találja a feliratot.

Lukács Ödön felvilágosítással szolgál s a javaslat védelmére kél. Kijelenti, hogy a dolog a lakás- és élelmezési bizottság előtt is volt.

Dr. Agoston Péter kijelenti, hogy negligálta a bizottságot a tanács s ezért nem tárgyalta a feliratot érdemlegesen. Nem csak az állattenyésztést, de a hus ellátást is érinti a kérdés, ezért adják vissza azt a lakás- és élelmezési bizottságnak.

Lukács Ödön újból a kérdéshez szól. A lakás- és élelmezési bizottság külön is foglalkozhat a kérdéssel.

Dr. Moskovits József elfogadja *Rozvány* indítványát, de kéri, hogy a tanács nagyobb

„TISZANTUL“ TÁRCZÁJA.

Március 15-ike és Petőfi Sándor.

— Irtá: Nosz Gusztáv. —

Ma, midőn a márciusi napok eszményeinek és vívmányainak lelkes és lelkesítő említése és hangoztatása mellett, Petőfi is, mint a szabadságharc, költőjére, történik hivatkozás, önkéntelenül felmerül az a kérdés, hogy mennyiben érezteti még ezen költői politikus és politikáló poeta hatását nemzetünk életében, a melyet az ő tüzes hangja annak idején tettek felrázott volt? Ha valamely költőnél természetesen és időszerű ezen kérdés felvetése, úgy bizonyára első sorban az ennél a legnagyobb géniusznál, melyet a magyar föld termelt. Hagyományos szokás ilyenkor, a kegyeletnek szentelt ezen napokon az ő költői alkotásainak halhatatlanságáról beszélni. Hálát szólni annak kutatása és mérlegelése nélkül, vajjon a költő szelleme még tényleg eleven erővel hat-e, avagy az ünnepeletésében csak gondolat és tartalom nélküli kuitusz érvényesül, a mely csupán a költő emlékének és nevének szól, de nem vagyunk azon eszméknek tüzetől áthatva, a melyeket Petőfi szava symbolizál. Nem oly költőről van itt szó, a ki pacsiirta módjára dalolja el dalát, mert így parancsolja neki a természet, mely lelkét konstruálta.

Az ifju Petőfi, aki nem ágyban párnák között akart meghalni, hanem egy belső lángtól hajtva betegeskedve, szerelemtől és boldogságtól ittas szívével a harcmezőre siet, nemcsak vizionárius volt, amely lelke sugallatának engedve új magyar művészetet akart teremteni.

Lyrájában vérzik egy vigasztalatlan realitás fájdalma és szenvedése. O a jelennek volt embere, az ő egyéniségének legkisebb porcikájá-

ban is. Realista ő a szó legnemesebb értelmében, aki a dolgokat bizonyos magaslattól szemléli; a khaoszba harmoniát óhajt hozni és olyan perspektívát nyújt, amely a ma és a holnap közötti összefüggésre is ráítne. Mert csak a géniusznak van megadva, hogy azt a fátyolt, amely a szaiszi képet eltakarja, fel-fellobbantsa és a ki a jövődöntek érverését is előre megsejtse és megérezze.

Petőfi géniusza csodás varázserejét az ő hazafiságából nyerte. Petőfi hazafisága egy mindent átölelő szeretet, amely a magyar földet imádásának szekrényébe zárta.

Nem ama vak szeretet az, a mely dogmaszerűen kötelezve érzi magát, hogy a haza nevének emlegetésére porba hulljon, hanem az a nagy, igazi érzés, a mely tiszteletének tárgyát valóban nagyra és méltónak akarja látni. Azért fürkészte a költő szeme azokat a közjelenéseket és bajokat is, a melyek ezen Istentől megáldott magyar földet pusztították. És az ő diagnózisa helyes volt. Az ország nem volt szabad, hanem zsarnokság alatt nyögött. Egy feltörekvő nemzet téltlenségre volt kárthatva. Vértelen hagyományok ballaszija nehezédett minden tőrre. Hatalmas erők, a melyek az ország fejlődésének szolgálatára lettek volna hivatva, le voltak kötve és a nemzet sorsa azon egy társadalmi rétegtől függött csak, amely rozsdás kardját már csak bámulta, de nem használta.

Igy fogamzott meg a jós költő agyában öntudatlanul a demokratikus eszme, melynek kifejezésére az ő művészete oly formákat talált, a melyek a világirodalom legdrágább kincsei közé tartoznak. És Petőfi hazafias lyrája mindig a szabadság eszméjének végcélját írta, mely nem más, mint az egyes társadalmi rétegek felszabadítása.

Az ő szabadsága volt a nagyok és kicsinyek szabadsága. Az elnyomottak részére akarta azt a sajtószabadságot vívott harcával biztosítani és a szolgák népéből hősöknek egész sereget akart teremteni. Joggal kérdezhetjük tehát: »Elnek e még Petőfi eszméi az epigonokban? Attól tartunk nem. Petőfinek oly elismertetés jutott, amelyre ő nem vágyódott. Klaszikusaink közé sorozzuk őt. A francia, a német, aki Petőfit olvassa, hevesebben érzi vérére ereiben pezsegni. Nirtsch az ő érzelmeit áhítatszerű harmoniába önti ki Petőfi bátása alatt. Es hivatás értelmébe a mostani magyar nemzedék Petőfit? Dicséri csak. Petőfi immár csak olyan költő, akit olvasni műveltségünk kellékéhez tartozik, akit esztetikailag méltatnunk kell, de követni nem ideálunk. Hol vannak az ő eszméi, amelyeket az a hat évtized is, melyek halála óta eltűntek fényesen igazolt.

Petőfi a szabadságszeretet költője volt, míg az a nemzedék, mely őt evró-évre ünnepli március 15-én, bizony részben csak oly jelszavaknak hódol a melyek ellentéteket támasztanak. Petőfi a heroikus tettek a képviselője, epigonjai pedig csupán a frázis imádói. O életét áldozta fel az e zmények, ma pedig sokan élni akarnak az eszméből. Mind ezen antitirisek is igazolják, hogy nem él már az igazi Petőfi. Petőfi géniusza többet adott nekünk, mint költői víziókat, az ő hagyatéka az igazi hazafiság törvénytáblája, melynek legfelsőbb parancsolata; a szabadság. Ez az ő halhatatlan riadójának értelme. A nemzetet az ő szakadozottságából kiragadni és e haladás útjára terelni, ez az ő vágyódásának ideálja, mely Petőfi dalaiból, életéből és tetteiből serkentőleg szól hozzánk.

Legyünk méltók hagyatékára.

reverenciával fogadja a bizottság működését. Az állatbehozatal megengedésével lehet csak elejét venni az állatcsempésznek. Adják ki a kérdést a lakás- és élelmiszeri bizottságnak.

Dr. Medvigy Gábor helyteleníti, hogy egy bizottság hol kíván, hol nem kíván egy dologgal foglalkozni, hol pedig lemondással fenyegetődik. Ez kötelességmulasztás, renitencia. Mosonmegye felirata nem az egész drágasággal, csak annak egy részével foglalkozik. O elfogadja a tanács javaslatát, de kéri fel a szakbizottságot, hogy önálló javaslatát tegye meg a drágaság kérdésében.

A tanács javaslatát fogadták el.

Pártolják Hevesmegye feliratát az évi rendes főszűrés megkezdési idejének egy hónappal való kitolása iránt.

Elhatározta a közgyűlés, hogy részletesen megindokolt feliratban kéri a vallásügyi minisztert, miszerint tárgyalásokat kezdjen egy Nagyváradon létesítendő internátussal egybekötött állami felsőbb leányiskola érdekében.

Egy gazdasági ismétlő iskola felállítása és állami támogatása iránt felterjesztést intéz a törvényhatóság a vallás- és közoktatási miniszterhez.

Az új vágóhid.

A tanács előterjesztette a közvágóhid szabályrendeletét, építkezési tervét és költségvetését a miniszteri leiratnak megfelelően átdolgozva.

Szekely Sándor hivatkozik arra, hogy egy év előtt Tabéry Armin bizottsági taggal indítványt adtak be, hogy a régi vágóhidat alakítsák át s így az még hosszú évekig megfelelő lesz. A tanács az indítványt mellőzte, mert állítólag nincs hely a további fejlődésre. Megvizsgálták a jelenlegi vágóhidat; azon naponta 28 marhát és több száz apróbb jószágot lehet levágni. Megfelelőleg át lehet alakítani 250—300 ezer koronából. A tervezet szerint egész sereg tisztviselőt akarnak rendszeresíteni. Istállóakarnak építeni 60000 koronából, pedig a mai vágóhidon levő istállót sem veszik igénybe. Emésztőgödörrel 24000 koronával akarnak létesíteni. Ilyen fontos dolgokat akarnak az új vágóhidon. A régi vágóhidat nem csináltak semmit a tisztaság érdekében. Új vágóhidat akarnak, holott még a régi építési költsége sincs kifizetve. Indítványozza, hogy újból vizsgáltsák meg országos szakértővel: Breyer György budapesti állategészségi főfelügyelővel az egész kérdést.

Rimler Károly kelt a javaslat védelmére. A régi vágóhid kicsi, mivel az nem lehet hogy fél napig vágjanak állandóan, mert sok idő kell a takarításra. A mesterek úgy vannak berendezve, hogy egyidőben váganak. Mikor a jéggyárat felépítették, már akkor eldöntötték, hogy oda jön az új vágóhid. Az elől nem zárkózik el soha, hogy szakemberek megvizsgálják a dolgot; de ezt a tervet minden oldalról a legkiválóbb szakemberek vizsgálták felül. Mivel nagy dolog, nem ellenzi, hogy még felülvizsgálják a tervet. A régi vágóhid teljesen fertőzött talajon áll s utjában van a Rhédey-kert kiterjesztésének. Ajánlja a tanács javaslatát és a tervezetet.

Köszeghy József foglalkozik Székely indítványával. Ezt a kérdést egy vágóhídi szemlével nem lehet elintézni, mert azt tudományos alapon kell tanulmányozni. A fejlődésre is számítani kell, mert az a baj Nagyváradon, hogy mindent kicsire csinálnak. A régi szűk vágóhid átalakítása is 600.000 koronába került volna. A kifogásolt építményekre megjegyzi, hogy a személyzetnek lakást kell biztosítani. A mai vágóhídi szolgálat nem irányadó, mert az

új vágóhidon megkivánják az igazgatótól, hogy bakteriológiai vizsgálatot is teljesítsen. Attér a részletekre.

Szekely Sándor reflektál az előtte szólók beszédére. A jéggyár maradhat mint különválalatt s az átalakított vágóhidon lehet kisebb jéggyárat készíteni. A dolog megérdemli, hogy szakértő vizsgálja meg a kérdést.

Cseglédy Jeremiás az új vágóhid építése mellett van. Ha a vásártér mellett lenne a régi vágóhid, ő is az átalakítás mellett lenne. A kővér állatokat nem lehet oly messzire szállítani. Az új vágóhid kifogja fizetni magát. Arra vigyázni fognak, hogy több vágatási díjat ne szedjenek, mint ami tisztán a vágóhid fentartására szükséges. Kéri, hogy a tervet fogadják el.

A tanács javaslatát elfogadják.

A városi tanács javaslatot terjeszt be, hogy a szentjánosi konyhakertészek részére a kért vámmentesség megadassék.

Balogh Döme nem helyesli, hogy idegeneknek vámmentességet adnak, a bolgárkertészeknek pedig nem. Azzal a pótlással fogadja el, hogy a bolgár kertészeknek is adják meg a vámmentességet.

Komlóssy József rámutat, hogy az állampolgárokat nem lehet egy elbánásba részesíteni a nem magyar állampolgárokkal.

A tanács javaslatát elfogadták.

Ezután áttértek az

interpellációkra.

Balogh Döme hivatkozik egyik lap közleményére, hogy a vámonnál újból panama történt. Miért nem indított a polgármester szigorú vizsgálatot, s miért nem hivatkozott rögtön össze a vámfelügyelő bizottságot.

Rimler Károly polgármester kijelenti, hogy a vizsgálati iratokat ma kapta kézhez. Szigorúan átvizsgálja és erélyesen jár el. — Tudomásul vették a választ.

Balogh Döme a csatornázás által feldurt utcák rendbehozását sürgette. Botrányos állapotok vannak mindenfelé.

Köszeghy József kijelenti, hogy azonnal intézkednek.

A választ tudomásul vették.

Előzők főispán ezután a tanácskozást be-rekesztette. Ma pénteken, a március 15-iki ünnepélyek folytán nem lesz közgyűlés s így a hátralevő ügyeket holnap, szombaton délután tárgyalják.

Az Abránfy siremlék.

Mint jeleztük, a Sztaroveczky-utcán talált Abránfy siremlék teteje még a földben maradt. Tegnap azután a munkások ezt is kiemelték. Két kis csorba leszámításával előttünk áll tehát az egész emlék.

Fent két oldalt 15—70 számok az emlék elkészülésének évét jelzik.

Középen a Gerlai Abránfy családnak eddig ismert cimere: koronát nyújtó kéz.

Alul a tegnap ismertetett felirat, de most már a dicsőítő verset is lehet olvasni s az így hangzik:

Conditur hoc Stephani corgnes mortale sepulchro
Qui generis fecit stemmata clara sui
Labenti patrial domus hunc Abranfia mirit
Tutantum fines Pannonis ora tua

Et Mavorle et ferro qui nulli pietate secundus
Tenete aetherea sidera . . .

Az utolsó két szó bizonytalan.

A siremlék egész alakja mutatja, hogy valaha falba volt helyezve. — Az 1598-iki térkép mutatja is, hogy a mai gyermekkórház tájkán, tehát éppen ahol e sirbóitot találták a XV—XVI. századokban a Szent László ispotály kápolnája állott. Világos tehát, hogy Abránfy Istvánt ebben temették el.

A dicsőítő vers értelme:

E sirba helyeztetik Abránfy István halandó teste, ki nemzetségének ágát lényessé tette.

Romlásnak indult hazánk segítségére az Abránfy család küldte őt, hogy a magyar hazának végeit ótalmazza.

Bátorságban, harcban, jámborságban senkinél sem volt alábbvaló és az égi csillagok közé emelkedett.

UJDONSÁGOK.

Március idusa.

A magyar nemzet ujjaszületésének ünnepét ünnepeljük ma. Nemzeti színű zászlókat lengtet a tavaszi szél és lelkes hazafias ünnepeket tartanak országsszerte és valahogy egy percre legalább, mindenki a nagy napra, azokra a szép, nagy eszmékre gondol, amelyek hatvannégy éve már, 1848 március idusán testet öltöttek. Ezen a napon az a hatalmas legyőzhetetlen nagy nemzeti energia a haladás, a tökéletesedés, a kulturális fejlődés terére lépett, hogy nagygyá, szabaddá tegye ezt a nemzetet, a Kárpátoktól az Adriáig terjedő virágos, vérrel áztatott föld minden lakóját.

Március 15 én az iskolák, mint minden évben, az idén is ünnepélyeket rendeznek délelőtt és délután az iskolák ünnepelnek, a polgárok pedig este.

A Nemzeti munkapárt a Rimanoczy-étteremben ünnepeli meg március idusát. A függetlenségi párt pedig a Nemzeti étteremben.

A Váralja-, Velence, Csillagvárosi polgári asztaltársaságok és olvasó körök intéző bizottsága délután 6 órakor a Magyar Király-szálloda nagytermében hazafias ünnepélyt rendez.

A nagyváradi Lajos asztaltársaság tegnap este tartotta meg hazafias ünnepélyét a Kispipában, ahol számosan szólaltak fel.

* A Katholikus Kör közművelődési estélye. A Katholikus Kör ma délután fél hat órakor a főgimnázium dísztermében tartja negyedik közművelődési estélyét. A mai közművelődési estélyen Popity János dr Komjáthy Jenő egyik szép költeményét fogja szavalni, utána Ssalay Aladár zongorajátéka következik, aki Beethoven: As-dur variációt és Agghazy: Magyar rapszódia c. darabját fogja előadni. Az előadást dr Krüger Aladár fogja tartani, A modern ember szabadságeszmei címmel.

A legszebb

estélyi és bálipipők

MOSKOVITS

Szabott gyári egységárok.
Telefon 687

Bémertéri fióküzletében.

Telefon 687.

* **Ülések a vármegyén.** Biharvármegye a jövő héten tartja meg tavaszi közgyűlését. A közgyűlés tárgysorozatának előkészítését már megkezdték a vármegyén. Tegnap a harmadik szakosztály tartott ülést, mely a kérelmekkel foglalkozott. Ma a negyedik szakosztály ülészik s a községi ügyeket fogja tárgyalni.

* **A Szent László-tér aszfaltozása.** A Szent László-tér aszfaltozására nézve Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága tudva levőleg jakként határozott, hogy a magyar aszfalt olcsóbb, de hengerelt aszfaltra szóló ajánlatával szemben a Neuchateli angol aszfalt részvénytársaság tömörített szicíliai aszfalt burkolásra beadott ajánlatát fogadta el. A közgyűlés határozata ellen úgy a magyar aszfalt részvénytársaság, mint *Komlóssy József* felebbezést adtak be, azonban a miniszter a közgyűlés határozatát hagyta helyben s így a város közönségének alkalmá lesz meggyőződni arról, hogy mi a különbség a két aszfaltozás között. A Neuchateli részvénytársaság azonnal megkezdte a munkálatokat, mihelyt az időjárás arra alkalmas lesz s még a nyár folyamán aszfalt alá kerül a Szent László-tér.

* **A Szigligeti Társaság,** mint már jeleztük, vasárnap délelőtt 11 órakor tarja ünnepes felolvasó ülését, amelyen Szigligeti Ede emlékért Nosz Gusztáv tanár méltatja. Kivüle Rádi Ödön, a Társaság alelnöke utirajzot olvas föl s Benedek János, a poéta-képviselő, verseit mutatja be. A nagyérdemű felolvasó ülés a városháza nagytermében lesz.

* **Kinevezés.** A nagyvárad kir. ítélőtábla elnöke Szűcs Sándor díjtalan joggyakornokot díjas joggyakornokká nevezte ki.

* **Megszökött elmebeteg.** A biharmegyei közkórház elmeosztálya értesítette a rendőrséget, hogy Kovács István bélfenyéri illetőségű elmebeteg folyó hó 13-án éjjel megszökött. Személyleírása közép termetű, hosszú arcu, kék szemű, különös ismertető jele nagyon kopasz, s jobb combján kutya harapásból származó három sebhely. Távozásakor kórházi barnás vászon nadrágot és kabátot viselt. A rendőrség keresi.

* **Halálozás.** Oszinte részvétellel értesülünk, hogy *Bárdos Odón* nyug. l. szert. káptalani számtartó tegnap reggel Abbáziában meghalt. Asztmatikus bántalmi és szivbaja miatt, orvosa tanácsára, pár héttel ezelőtt utazott Abbáziába üdülni s ott tegnap reggel kiszenvedett. Elhunytát nején és fián kívül nagyszámú előkelő rokonság gyászolja. *Bárdos Odón* egyike volt a l. szert. káptalani uradalom legrégibb tisztjeinek; több mint 40 évig szolgált a káptalani uradalommal s kitűnő szakembernek ismerték. Az ő munkásságát *ácséri* s *bagaméri* káptalani szőlőterület betelepítése. A holttestet hazaszállítják Nagyváradra, ahol valószínűleg holnap, szombaton délután 5 órakor a vasutállomásról lesz a temetése s az olasz temetőben helyezik öröknyugalomra a messze idegenben elhunyt derék öreg ur földi maradványait. Az engesztelő szent mise pedig hétfőn, március 18-án reggel 9 órakor lesz az olasz plébánia templomban az elhunyt lelkiüdvéért.

* **Leesett az emeletről.** *Lechner István* 17 éves mázolósegéd ma délelőtt 10 óra körül a Liget-utcán ujonnan épült ház első emeletéről, hol ablakredőnyöket festett lezuhant. Szerencsére egy nagy sárba esett s úgy csak jobb karját törte el. Beszállították a biharmegyei közkórházba. Sérülése súlyos, de nem életveszélyes.

* **Eltűnt.** *Kapás Sándorné* bejelentette a rendőrségen, hogy *Ernö* nevű 13 éves fia Szacsavay-utca 28. szám alatti lakásáról még folyó hó 9-én eltávozott s azóta vissza nem

tért. Személyleírás: nyulánk termetű, kerek arcu, gesztenye barna haja és szemöldökű, kék szemű. Távozásakor fekete öltönyt és báránnybőr sapkát viselt. A rendőrség keresi.

* **Ellopott hid.** Nem mineuapi látványban van részük azoknak, akik mostanában *Opalotán* a kertészeti telep közelében járnak. Itt ugyanis egy hid váza mered a Körözs medre felől az emberre. A hid váza úgy néz ki, mint valami óriási állat volna, melyről a vadak legrágták a húst. A hid a kertésztelep tulajdonát képezi. A múlt évben a hidról az ár lesodort egy darab deszkát, amit a községbeli lakosok jelnek tekintettek és valósággal megrobbanták a hidat. Elloptak a hidról minden farészt. Most csak a vasváza nyújtózkodik a medren keresztül. Eddig háborítatlanul feketett a hid ott, most azonban a Sebes-Körözs ármentesítő társulat felszólítást intézett az alispánhoz, hogy gondoskodjék a hid roncsainak elviteléről, mert az esetleg még áradásnak is lehet az okozója. Most már vagy kijavítják a hidat vagy pedig végleg elhurcolják onnan.

* **Az »y.«** *Lomkó János* szalacsi polgáriskolai tanuló megúva eddigi elég kitűnő hangzásu nevét, annak megváltoztatásáért a belügyminiszterhez folyamodott. Az ifju az *Andrássy* névre lett szerelmes és azt választotta új névnek még pedig az ipszilonnal együtt. A belügyminiszter tegnap értesítette a vármegyét, hogy az ifju kérelmét nem teljesítheti csak ipszilonnal.

* **A kertészet csodája.** Sokat irtak már a kertészet csodás fejlődéséről, sokat olvastunk a Japán kertész művészetnek bámulatos tükélyéről. De mindezek nagyjából inkább csak a szemnek a gyönyörűségnek szolgáltak. Most egy újabb s a gyakorlati életnek kiszámíthatatlan hasznot hajtó diadalról vettünk tudomást. Ez az esemény *Buding Adolf* bíró birtokos érdeme. Hosszas fáradozás után sikerült neki egy olyan diófajt nemesíteni, amely korszakalkotó a kertészet terén. Ez az új gyümölcsfaj a *fürtös diófa*. Gazdasági előnye az, hogy a fán termő fürtök, melyek mindegyikén öt dió van, majdnem olyan sűrűségben nőnek, mint a rendes dió hajtások, tehát egy fa — azt is tekintve, hogy a fürtön levő gyümölcsök megfelelő nagyság, ötszörösét termi egy közönséges diófának. Ez az eredmény óriási szenzációt keltett, s hogy a távolabb lakó érdeklődők, minden kétély alól mentve legyenek, *Buding Adolf* nagybirtokos ezt a fényes kertészeti eredményt 1904. év szeptember 12-én 76 ügyszám közjegyzői okirattal is hitelesítette. Az azóta lefolyt években 16 diós fürtök is termettek kertjében. Elégé nem ajánlhatjuk ezt a t. c. közönségnek, kiváltképen azoknak a ki a kertjét szereti. A tavasszal kiadható 4-5-6 éves csemeték közül még van egy korlátolt készlet, melyet *Billéden* (Torontál megyében) rendelheti meg a tulajdonos *Buding Adolfnál*. A fa gyors növekedés, teljesen télálló gyönyörű árnyéku és gazdaságilag kiszámíthatatlan hasznu.

* **Uj iparvasut Biharmegyében.** A vármegye vasuti hálózata a közel jövőben ismét gazdagodni fog. Az új vicinális vasut a jelenleg nagyon is elhanyagolt Bél vidékét lesz hivatva vasuti összeköttetéssel ellátni. A vasut *Őssi—nagyürög—bél—bokszei* vonalon fog kiépülni.

* **Teljesen kiárusítja.** *Vajda Sándor* Rákóczi-utca selyem, csipke, batist, grenadin és szövet árukereskedő. Ezen üzletben csak a legfinomabb áruk vannak és olyan olcsón kerülnek eladásra, amilyen árokon még eddig egyetlen üzlet sem árusított.

* **Csak MAUTHNER-féle magvakat vásárolnak helyesen gondolkodó, számító gazdák és kertészek még akkor is, ha mások olcsóbbak volnának,** mert tapasztalatból tudják, hogy ez csakis a magvak rovasára és a vevők kárára lehetséges.

x **Nincs itt a vadászat!!** Megkezdődött a vilámi időszak, de az igazi vadász most már fokozott buzgalommal irtja a ragadozó vadakat s ha kellő sikert akar elérni, úgy fegyverét és patron szükségletét szerezzze be szakembernél. Továbbá a legalkalmassabb idő a fegyverek teljes rendbehozására most van, míg a szalonkázás meg nem jön, tehát mindenkinek saját érdeke, hogy fegyvere rendben legyen mire újból szüksége lesz rá. A legelőkelőbb fegyvergyárosok fegyverei állandóan nagy választékban készség mellett található *LADÁNYI JÓZSEF* puskaművesnél, *Nagyvárad, Rákóczi-ut, Moskovics palota. M. kir. löporáruda. Telephon 269.* — *Tanoncz* felvétetik.

x **Husvétii tojásvásár.** A mily szép ünnep a husvét, oly szép az *ASZÓDY* husvétii cukorkái és hozzá rendkívüli olcsó árban kapható. Főüzlet *Kossuth-utca, fiókiüzlet Kert-utca.* Locsolásra szánt kis tojások rendkívül meglepők.

SELYEM TRIKÓ, GUMI TRIKÓ ÉS HALCSONTNÉLKÜLI FÜZŐ
eredeti párisi szabadalmazott gyártmány, csak

Rosenzweig Rózánál

kapható. Szalárdi-utca 9.

ÓVÁS.

Óvakodjunk a selejtes kézi munkáktól. Bóvli árut ne vegyen, mikor

ujat és szépet

nálam az ellismert olcsó áron szerezhethet be.

TÁTRAY GUSZTÁV

Rákóczi-ut 4. sz. — Telefon 783.

Figyeljünk a cégére.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor:

Péntek: II. Rákóczi Ferenc fogsága. (Diszeladás.)

Szombat: Leányvásár.

Vasárnap délután: Ezred apja, este: Cirkusz gyermeke, (uj operette.)

Március 15. és a színház. A márciusi nagy napok emlékének diszeladásal áldoz a színház: előadja a legkiválóbb magyar történelmi drámák egyikét, a »II. Rákóczi Ferenc fogsága« t. A darabban résztvesz az egész drámai ensemble.

Leányvásár és Ezred apja. Szombat este újból fölcsendülnek a színházban *Jakobi Viktor* ismerős melódiái: a »Leányvásár« közeledik ezen estén is a jubilláris, huszonötödik előadás felé. Vasárnap délután is operette előadás lesz: az »Ezred apja«-t adják a régi pompás szereposztásban.

A cirkusz gyermeke. A színház vasárnap estére új operettel gazdagítja a változatos műsort, elsőrangú szereposztásban, diszes kiállításban bemutatja *Eysler* szépzenéjű, pompás operettjét, »A cirkusz gyermeke«-t. Az új operette foglalkoztatja az egész operette-személyzetet.

SPORT.

A vasárnapi football mérkőzés. A város sportoló közönsége még élénk hatása alatt áll a vasárnapi football mérkőzés érdekességének s máris újabb hasonló sport élvezet kínálkozik számára. Ez az újabb labdarugó mérkőzés vasárnap délután 3 órakor lesz, amikor a N. A. C. nagyjövőjű csapata a szolnoki vasutas sport kör kitűnő képességű labdarugóival fog mérkőzni a Rhédey-kerti sport pályán. A mérkőzés előtt két ifjúsági csapat fog küzdeni a N. A. C. által kiírt ifjúsági bajnokságért.

ZENE ÉS MŰVÉSZET.

Kamarazene-est a Csarnokban. A Kereskedelmi Csarnok nagytermében, szombat este a legkomolyabb zeneművészet kap helyet: kamarazene-estélyt rendeznek Szalay Stefánia és Fischer Ervin nagyváradi zenetanárok két fővárosi művész, Gabriel Ferenc, az állami színtonai zenekar hangverseny mestere és Altschül Miksa cellóművész közreműködésével. A hangverseny a kristályos zeneművészet legnagyobb gyöngyeit hozza a közönség elé finom megértő interpretálással. A közönség körében nagy érdeklődés kíséri a művészársaság vállalkozását s a jobb jegyek már csaknem mind elfogytak. A még meglevő — rendkívül olcsó — jegyek Vidor Manónál kaphatók.

Igazságszolgáltatás.

§ Itélet a kabaláspataki gyilkosok ügyében. Tegnap este hozta meg a bíróság az esküdtek igenlő verdiktje alapján az ítéletet a kabaláspataki gyilkos legények ügyében. A bíróság mind a hét vádlottat bűnösnek mondta ki együttesen elkövetett halált okozó súlyos testi sértés büntetésében és a *Gangos* Györgyöt 7 évi, *Gangos* Tógyert 7 évi, *Gangos* Florét 3 évi, *Burle* Florét 4 évi, *Fikucz* Pált 3 évi és *Burle* Györgyöt 2 évi fegyházra ítélte. A védők semmisségi panaszt jelentettek be.

TÁVIRATOK.

A trónörökös Bécsben.

Bécs, március 14.

Az a hír, hogy Ferenc Ferdinánd trónörökös Vilmos császár fogadtatására e hó 23-án Bécsbe érkezik, nem felel meg a valóságnak. A trónörökös április elején jön csak Bécsbe.

Szmrecsányi György ünneplése.

Eger, március 14.

(Saját tudósítónktól.) Eger város képviselő testülete ma ünnepélyes gyűlést tartott, melyen Szmrecsányi Györgynek koadjutorrá történt kinevezésével foglalkoztak. A gyűlésen örömet fejezte ki a képviselő testület a kinevezés felett s üdvöztető feliratot intézett az utódlási joggal kinevezett koadjutorhoz.

Regula temetése.

Miskolc, március 14.

(Saját tudósítónktól.) A szomorú véget ért Regula Edét tegnap délután temették a fohház udvaráról óriási közönség részvétele mellett. Az öccse által készített koporsót öreg szülei és testvére állták körül. A temetési szertartás végeztével a menetet hét lovasrendőr nyitotta meg. Amerre a menet elvonult olyan óriási közönség foglalta el az uttestet, amelyet Miskolc még nem látott. Az ablakokból virágokat szórtak a Regula koporsójára.

KÖZGAZDASÁG.

A Bihoreana közgyűlése.

Tegnap délelőtt 10 órakor tartotta a *Bihoreana* takaréks és hitelintézet részvénytársaság évi rendes közgyűlését, amelyen az 1911. év gazdag és szép eredményeiről számolt be Nagyvárad virágzó román pénzintézete.

A közgyűlésen a részvényesek nagy számmal vettek részt. Jelen voltak:

Zigre Miklós, dr Papp Coriolán, dr Popovici Miklós, Ciceronescu Sámuel, Nyisztor Alajos, Horváth Endre, Pável Mihály, Pántya Péter, Moldován József (Úrgeteg), Márehis Romulus (Nagykároly), Pacala Tamás, Popescu Péter, dr Hetco Valér, Papp János vasutigazgató, dr Kiss Döme, dr Lázár Aurél, dr Ille Andor (Tenke) dr Gerláh Gábor, dr Márta Sebestyén, dr Moldován János dr Ciordás Ágoston, Diamandi József, Jourka Marcel, Pap János, Popovici Sándor (Ökrös), Papp György, Fekete János, Morár György, Hosszu Kelemen, Marta Joachim, Vacarescu Sándor (Hollód), Cipou Péter (Elesdlok), Tulván István (Pestes), Ciucle János (Szászfalva), Kiss György, Popescu Sándor (Elesdlok), Serac Aurél, Pelle Endre (Körösgyeres), Popescu Miklós (Alsókocsuba), Kiss Tógyer, Selegian Szever (Pusztahollód)

Zigre Miklós elnök szép szavakkal nyitja meg a közgyűlést és konstatálja, hogy a megjelent összesen 41 részvényes, akik 2354 részvényt tettek le s 877 szavazatot képviselnek. Jegyzőnek felkéri dr Papp Coriolán vezérigazgatót, aki felolvassa az igazgatóság jelentését.

Feleslegesnek tartjuk bővebben fejtegetni, — így szól a jelentés — hogy a múlt év második felében fellépett s Önök előtt is jól ismert általános pénzdrágaság nem maradt hatott befolyás nélkül az ezen időszakban kifejtett üzleti tevéységünk eredményére sem és csak egyszerűen felhívjuk becses figyelmüket az 1911. évi december 31-én lezárt s ezzel tisztelettel bemutatott zárszámadás egyes adataira, amelyekből már első tekintetre is megméltoztatnak győződni, miszerint annak dacára, hogy az intézet főbb üzletágainál az eddigi haladással szemben ugyiszólván páratlan fejlődés mutatkozik, amelynek eredményeképp az intézet cselekvő vagyona 798 871 korona 71 fillérenyi jelentékeny összeggel emelkedett s annak dacára, hogy a múlt év bruttó nyeresége 59.586 korona 43 fillérral gyarapodott, az évi tiszta nyereség mégis csak 127.271 korona 19 fillért tett ki, vagyis alig 4195 korona 41 fillérral többet, mint az előző évben.

Ezen adatok különben legteljesebb bizonyítékát szolgáltatják eljárásunk méltányosságának, mert üzletfeleinket lehetőleg kimélni óhajtván, az általunk megszavazott kölcsönök kamattételét nem emeltük azon arányban, amelyben a pénz megdrágult. Inkább beértük kevesebb haszonnal, mint amennyit magasabb kamattalban mellett talán elérhettünk volna de teljesen meg vagyunk győződve arról, hogy ily módon feleltünk meg legjobban közgazdasági hivatásunknak.

Megemlékezőn a pénz-piac nehéz helyze-

téről, el nem mulaszthatjuk, hogy ne fejezzük ki egyuttal őszinte elismerésünket az Országos Magyar Bank helybeli fiókja főnökének Hiemesch Frigyes urnak azon dícséretre méltó előzékenységeért, amellyel a fiókiatézet területén levő összes számbavehető közgazdasági tényezőknél, épen a legválságosabb időszakban a legmesszebbmenő támogatást nyújtotta, amivel egyszersmind fényes tanujelét adta annak, hogy teljes tudatában van ugy a saját, valamint a jegybank hivatásának is.

Szem előtt tartva az alapszabályok 61. §-ának intézkedéseit, tisztelettel indítványozzuk, hogy a 127.271 kor. 19 fillér tiszta nyereség a következő képen osztassék fel:

I. A részvényeseknek adassék az alapszabályszerű 5 százalékos osztalék fejében az egész 1.200.000 korona alaptőke után 60.000 korona.

II. A még fennmaradó 67.271 kor. 19 fillérből: 20 százalék a tartalék alpnak 13.054 kor. 24 fill., 5 százalék a tisztviselők nyugdíjalapjának 3263 kor. 56 fill. Jótékony célra 2.845 kor. 42 fill. Összesen 19.163 korona 22 fillér.

III. A még fennmaradó 48.107 kor. 97 fillért különböző célokra fordítja a részvénytársaság, így 1800 koronát ad szegénysorsu román joghallgatók segélyezésére.

Megemlékezik azután a jelentés Nyes Mózes haláláról. Jelenti továbbá az igazgatóság, hogy a második fiókot Elesden még ez évben meg fogja nyitni.

Ezután indítványozza, hogy a közgyűlés a nagykárolyi *Arina* takarékpénztárral való fuziót határozza el. Ugyiszintén indítványozza az alaptőkének 2.000.000 koronára leendő felemelését és ennek folytán az alapszabályok módosítását.

A közgyűlés mindenképpen elfogadja az igazgatóság összes javaslatait. Az intézet összes alkalmazottainak 10 százalék drágasági pótlékot szavaz meg. Elhatározza a fuziót a Nagy-károlyban székelő *Arina* takarékpénztárral s egy fiók felállítását Nagy-károlyban.

Elhatározza az alaptőkének 1.200.000 koronáról 2.000.000 koronára leendő felemelését, s ezzel kapcsolatban az alapszabályok részbeni módosítását.

Az elhunyt Nyes Mózes helyébe igazgatósági tagnak megválasztott az összes szavazatokkal *Marchis* Romulus nagykárolyi gör. katolikus vikarius, az *Arina* takaréks és hitelintézet igazgatósági elnöke.

A felügyelő bizottsági tagok megbízatása lejárván, három évre megválasztottak az összes szavazatokkal: *Pacala* Tamás esperes, *Raicu* Sebő az aradi *Victoria* aligazgatója, *Popescu* Péter lelkész, dr *Hetco* Valér lelkész és *Bntean* János gör. katolikus kanonok (uj.)

Dr *Kiss* Döme részvényes indítványára a közgyűlés jegyzőkönyvi köszönetet szavaz dr *Pap* Coriolan vezérigazgatónak, az igazgatóságnak, a felügyelőbizottságnak s az összes tisztviselőknél.

Tenyésszertés kiállítás Nagyváradon. A biharmegyei gazdasági egyesület az évenként rendezendő tenyésszertés kiállítás és vásárját a folyó évben a nagyváradi tavaszi országos vásár tartama alatt március 17 és 18-án tartja meg. A kiállításon és vásáron 300 darab hazai kondor kan és koca lesz bemutatva. A kiállítás Nagyváradon a vasuti állomás mellett az Eprekertben lesz megtartva.

Uj ármentesítő társulat. A Hortobágy Berettyó visszabályozó és ármentesítő társulat legutóbb alakult meg s megkezdte működését. A társulat ártere Biharmegyének egy részére is kiterjed, így a választmányi tagok közé biharmegyeieket is választottak be. A társulat tegnap értesítette az alispánt, hogy Biharmegyből *Pallay* Lajost és *Tatar* Zoltánt választották be.

Gabona üzlet.

Borgida Béla és Társa jelentése
Budapesten.

A gabonatöredék tegnap változatlan volt az irányzat.

Határidők sárlata:

Áprilisi buza	— — — —	11.67
Októberi buza	— — — —	10.85
Áprilisi rozs	— — — —	10.12
Októberi rozs	— — — —	9.07
Áprilisi zab	— — — —	9.94
Októberi zab	— — — —	8.34
Májusi tengeri	— — — —	8.75
Júliusi tengeri	— — — —	8.72

Budapesti értéktőzsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiók-
jának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	— —	857.50
Osztrák hitelrészvény	— —	653.50
Jelzálogbank	— —	487.50
Leszámitoló és pénzváltó	— —	565.—
Közuti vasut	— —	788.50
Osztrák államvasut részvény	— —	742.75
Salgótarjáni köszén	— —	72.1—
Városi vasut	— —	426.—

REGÉNYCSARNOK.

HELÉN.

Irt: Schmidt Amália. — Fordította: N. M.

(Folytatás) 71

XIII. FEJEZET.

Egy héttel később az egész régi vár a legélénkebb tevékenység színhelye volt. Meszelték és suroltak, kárpitoztak és festettek, szellőztettek és tisztogattak benne. Agyak tétettek be, a régi butorok kijavítottak, fujak huzattak fel.

A nagy épületnek minden zuga lehető sebességgel lakhatóvá tétetett; mert Ostitz itt az ősz folytán nagyszerű vadászatokot akart rendezni és meghívó jegyeit már mindenfelé szét is küldözte.

Ez eszmét Constance adta neki, és ő hón karolta fel, bár kivihetőségében kétekedett. Az erdőség tagadhatatlanul pompás volt, a vadálladék fölümehatatlan. Es így a hatalmas vadászat legelső következménye megvolt; de a ház, a ház! Itt oly kitűnő vendégeket, milyeneket maguknál látni óhajtottak, tisztességesen fogadni lehetetlen volt. A szobák lyukak valának, a termék üres utálatos barlangok, és a helyiségek, kivéve az ifjú uraság használatára úgy ahogy berendezettek, teljesen lakhatatlanok.

De Constance könnyedén vette a dolgot.

— Ha nekem szabad kezet engedsz, — mondá Ostitznak, — ígérem, hogy októberben anyi barátot és ismerőst fogadhatok, amennyit tetszik és hogy vendégeid nemcsak meglesznek elégedve fogadtatásukkal, hanem ez ősi vár őszéri szépségeitől egészen el is lesznek ragadtatva. Amennyire lehet, mindent a régi ház építésmódja szerint fogok helyreállíttatni és csodálni fogod, mily lakályosak lesznek e pusztá helyiségek.

Ostitz mindenbe beleegyezett. Ő igen vendégszerető természettel bírt és sokkal boldogabb volt, ha mások mulattak az ő rovására, mintha ő köszönt valamely élvezetet mások fáradozásainak.

Ezenfelül bizelgett büszkeségének, hogy barátait saját házában, mint Constance nevezte: saját ősi várában gyűjheti össze.

Eddig adott ünnepélyeit, egy mindenesetre igen szép, de mégis korlátozott helyiségű városi lakáshoz kellett szabnia; mert Constance, bár most is igen gazdag volt, csak anyja ha-

lála után örökölhetett nagyobbszerű falusi birtokot.

Mily dicső volt tehát, hogy a szép Goldbecket már a jelenben is magáénak nevezhette és a tágas épületben kénye-kedve szerint bármit tehetett.

Igen megkönnyítette a teendő intézkedéseket ama szenvedélyes előszeretettel, melylyel a boldogult örökhagyó a szép lovak iránt viseltetett; a ház el volt pusztulva, de az istállók és a hozzájuk tartozó cseléd-lakások, a magtárak és kocsiszínek a legjobb állapotban valának. Tehát csak a házat kellett rendbehozni és a ház belsejének legalább lakhatóvá tételére a kitűzött idő elegendés volt. Hanem külsejének kicsinosítására nem lehetett gondolni; annyi munkás nem volt előteremthető, hogy a külsőt is átalakíthassák.

Ostitz igen boldogtalan kezdett lenni emiatt, de Constance felvilágosította, hogy a régi épület jelentékeny tömege, hatalmas kapui, terjedelmes tornyai mellett, falainak tiszteletrémeltő barnasága inkább tekintély-adónak, mintsem elhanyagoltnak fog látszani, úgy hogy ebben maga is megnyugodott és nyolc nap eltelte előtt erősen meg volt győződve, hogy a szintelen külső az ő vára legnagyobb szépségeinek egyike.

(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Sarkadi és Szánthó
TORONYÓRA GYÁRA

Nagyvárad, Damjanits-utca 30.

Ajánlja 1 hétben egyszer felhuzandó és 1 napban egyszer felhuzandó toronyóráit „szegecs” és „szabadlengésű” járattal, réz kerekekkel. — Olcsó árak.

TÖBB ÉVI JÓTALLÁS.
VILLANYERŐ BERENDEZÉS.

SAJÁT HÁZ. ÁRJEGYZÉK KIVÁNTATRA.

Meghívó.

A biharkeresztesi kisbirtokosok és földművelők földbérlet szövetségének

rendes közgyűlését

t. hó 24-én vasárnap d. u. 1 órakor a biharkeresztesi róm. kath. iskolában tartja meg, melyre a tagjait ezennel is meghívja.

T á r g y:

1. A városházán kifüggesztett, a felügyelő bizottság által jóváhagyott 1912. évi költségvetés átvizsgálása.

2. Csemete fák ültetése.

3. Esetleges indítványok.

Biharkeresztes, 1912. márc. 14.

SZOTTER IMRE,
igazgatóság elnöke.**Értesítés.**

Van szerencsém az igen tisztelt megrendelőim és a nagybecsű közönség szives tudomására hozni, hogy a KOVÁCS és LUX cégből kiléptem s üzletemet ideiglenesen

Füzes-utca 14. szám

alá helyeztem át. Készítek modern butorokat, portálékat, kávéház és üzletberendezéseket, épület-munkákat. Május 1-től villanyerőre berendezve, külön butor osztály. A n. é. közönség szives pártfogását továbbra is kérve, vagyok teljes tisztelettel

Kovács Zsigmond, műasztalos.

Lakás: Körös-utca 9.

Telefon szám 10-87.

Műhely: Füzes-u. 14.

PÁRTOLJUK A HAZAI IPART!**Háznál is eszkozlendő butortisztítás!**

Székek fonását, pulitirozását, ugyszintén bármilyen butorok tisztántartását jutányos árban vállalja

Csepüs Katicza

székfonó mester, Rakóczy-utca 22. szám.

Meghívásra azonnal jövök. — Aki ezen lapra hivatkozik, engedményben részesül.

TELEFON 684. SZÁM.

PÁRTOLJUK A HAZAI IPART!**Gazdasági és konyhakerti VETŐ MAGVAK**
ólomzárolt zsákokban

legmagasabb csiraképeség mellett.

Legjutányosabban kaphatók

MEZEY JÁNOS és Társai

CÉGNÉL NAGYVÁRAD, SZT. LÁSZLÓ-TÉR ÉS TELEKI-UTCA SAROK.

TELEFON 249.

TELEFON 249.

Gyermekkoscsik, kerti butorok, utazó kosarak, bőrárak, női ridikülök, sétabotok és játékaruk, ugyszinte mindennemű bazár-cikkek legolcsóbban beszerezhetők:

Kolin Náthán-nál
Rákóczi-ut 10. szám.

Ungváry és Tokai

Bankbizományi birtok-vasárlási, eladási és erdő becslési irodája

RAKÓCZI-UT 10. SZAM.

LEGUJABB

tavaszi és nyári női kalapformák legolcsóbban

Nagy Mihálynál
Szent János-u. 1. szerezhető be.

Női kalapok átalakítása és diszítése, valamint mindennemű férfikalapok vasalása elvállaltatik.

Bükkfa parkett

fedélcserep, mész, cement, gipsz, fedéllemez, elszigetelőlemez, nád,

Budweissi kályhák
Kondor Dezső

Nagyvárad, Nagypiac-tér 1. Telefon 969.

Kossuth Lajos-utca 4. sz. alatt egy modern 3 szobás emeleti lakás, szükséges mellékhelyiségekkel

május 1-től kiadó.

Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál.

FŐ A SZORGALOM ÉS A PONTOSÁG!

Puskás Károly

uri divat férfi szabó, Szent János-utca 45. sz.

Elvállalok mindennemű férfi ruhák készítését a legujabb divat szerint izléses kivitelben, valamint elvállalok átalakítást, javítást, tisztítást. Hitelképes egyéneknek kedvezményes részletfizetésre is készítek a legszolidabb áron.

Mintáim vannak dús választékban elsőrendű gyárakból.

Belépési felhívás.

A POLGÁRI TAKARÉK ÉS SEGÉLY-SZÖVETKEZET
Kossuth Lajos-utca 4. szám

1912 január 1-én megnyitotta
17-ik évtársulatát.

Az igazgatóság ez uton felhívja Nagyvárad város és Biharvármegye t. közönségét az új évtársulatba való belépésre. A belépés tetszésszerű szíma törzsbetét jegyzésével történik, melyek mindegyike után hetenkint 1 korona fizetendő a szövetkezet pénztárába. Vidéki tagok a befizetéseket postai csekk útján is eszközölhetik. Az új évtársulat 3 évig tart, melynek eltelté után a tagok az általuk ekként megtakarított tőkét az elért haszoneredményben való arányos részesedés mellett megkapják.

A szövetkezet célja, hogy tagjainak a heti befizetésekből tőkét gyűjtson és hogy tagjai hitelnek, keresetnek és gazdálkodásának előmozdítása céljából nekik olcsó és kényelmes kölcsönöket nyújtson.

Kölcsönök adatainak:

- a) a heti befizetések kienctized része erejéig minden további biztosíték nélkül;
- b) ingatlanokra;
- c) elegendő biztosítékot nyújtó kézi zálogra;
- d) megfelelő kezesség mellett váltóra, kötelezvényre. A szövetkezetbe való belépés alkalmával törzsbetétenkint 50 fillér beiratási díj fizetendő és egy heti részlet befizetése után már mindenki megkapja törzsbetét könyvecskéjét.

Az új évtársulatba belépők részére kölcsönök már most folyósíthatnak. *A kölcsönökről kiállított kötelezvények bélyeg- és illetékmentesek.*

A belépni szándékozók felkéretnek, hogy a felvétel iránt üzlethelyiségünkben (Kossuth Lajos-utca 4. sz.) mielőbb jelentkezni sziveskedjenek.

Nagyvárad, 1911. december hó.

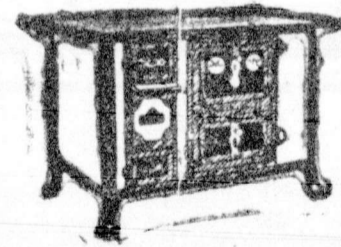
Tisztelettel

A Polgári takarékszövetkezet igazgatósága.

Uradalmak, gazdaságok, községek ha jó kútat akarnak, forduljanak:

Márkutz József

villanyerőre berendezett épület és diszmulakatos ipartelepéhez
NAGYVÁRAD, Pereces-utca 9. szám.

Szép, tartós és jól főző

takaréktűzhelyek

és lakatos tömegáruk állandó raktáron.

Drótkerítéseket a legjutányosabb áron készít.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

FÉLIX-FÜRDŐ

téli és nyári gyógyhely. Európa leggazdagabb kénes hév víz forrása. Víz hőfoka 49° C. 17 millió liter víz mennyiség. Csuz, köszvény, ischiás, izzadmányok és női betegségek ellen. 1909-ben 9200 beteg hagyta el gyógyultan, javultan a páratlanul hatásos fürdő gyógyforrásait. **Penzió rendszer október 1-től május hó 1-ig.** Elsőrendű ellátás, reggeli, ebéd, vacsora, fűtés, szoba világítás, egyszeri fürdés a Ferencz-fürdőbe pocró-

ezozással hetenként 56 koronába kerül.

A Viktor szálló folyosója össze van kötve a fürdőkkel. A folyosókon lévő kályhák állandóan fűtve vannak. Bármilyen időben meghülés veszélye nélkül lehet a kurát eredménnyel használni.

Posta, távirda, interurbán telefon, állandó gyógyszerár a fürdő telepen. Prospektust küld az **igazgatóság.**

Biharmegyei Takarékpénztár.**Hirdetmény.**

A BIHARMEGYEI TAKARÉKPÉNZTÁR-nak 1912. évi január hó 28-án tartott rendes közgyűlése elhatározta, hogy az intézet részvénytőkéjét 3.600.000 koronáról 2000 drb 600 korona névértékű új részvény kibocsátása által

4.800.000 koronára

felemeli, mely új kibocsátású részvények az 1912. évi osztalékban már szintén részesednek. Ezen újonnan kibocsátandó részvényeket ezennel felajánljuk régi részvénybirtokosainknak és pedig a következő feltételek mellett:

I. Három régi részvényre egy új részvény vehető át.

II. A kibocsátási árfolyam 800 koronában állapítatik meg, amelyből 600 korona a részvénytőkére, 200 korona felpénzből a kibocsátási költségek levonása után fenmaradó összeg a tartalékalapok javára fog iratni.

III. Az új kibocsátású részvények a közgyűlés határozata szerint az 1912. évi osztalékban részesedvén a megállapított kibocsátási ár után 1912. évi január hó 1-től 6% kamat a befizetés napjáig szintén megterítendő az új részvények után.

IV. Az elővételi jog 1912. január 29-től február hó 29-ig bezárólag gyakorolható és pedig Nagyváradon az intézet pénztáránál, 1912. február 29-én tul az átvételi jog megszűnik.

Aki átvételi jogával élni kíván, tartozik a régi részvényeket, szelvényivek nélkül az intézet pénztáránál lebélyegzés végett bemutatni és egyidejűleg az első részletfizetést készpénzben teljesíteni, ami, valamint a későbbi befizetések ideiglenesen nyugtáztatnak. A régi részvények lebélyegzése után azonnal visszaadtnak.

V. A befizetések következőképen teljesítendők:
300 korona fizetendő a részvény lebélyegzése alkalmával.
250 > > 1912. március 31-ig
250 > > 1912. április 30-ig
és minden részletfizetésnél az 1912. január 1-től esedékes 6% kamat.

Szabadságában áll azonban a részvényeseknek több részletet, vagy valamennyit egyszerre a kitűzött határidő előtt is befizetni.

Részletfizetések késedelmessége, vagy elmulasztása az alapszabályok 3. §-ának alkalmazását vonja maga után.

A Biharmegyei Takarékpénztár Igazgatósága.

3. §. Azon részvényes, aki valamely befizetést a kitűzött határidőn tul teljesít, a késedelem idejére 6 százalékos késedelmi kamatot köteles fizetni. Ha azonban a befizetések a kitűzött határidő lejártá után 60 nap alatt sem történnének meg, az igazgatóság a kiadott elismervényeket semmisnek nyilvánítja, a késedelmes részvényesek pedig az eddig teljesített befizetéseiket elvesztik. Az ekként megsemmisített ideiglenes elismervények helyett az igazgatóság új részvények kibocsátását rendelheti el és ez esetben az ezzel érvénytelenített befizetések — hozzászámítva a névértéken felül elért többletet — a társaság tartalékalapját illetik.

A Biharmegyei Gazdák Áru és Hitelintézete Rt.

Nagyvárad, Nagylac-tér, Andrenyi-ház.

Befizetett alaptőke: 1.000.000 korona

Elfogad takarékbetéteket, ha azok állandók 5°-os kamatoztatásra, továbbá folyószámlai betéteket is elfogad.

A betétkamatadót az intézet fizeti.

Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb feltételek mellett.

Leszámlított váltókat a legelőnyösebb kamattal mellett gazdálkodók, kereskedők és iparosok részére és foglalkozik mindenféle bankszerű beszedésekkel (incassó) olcsó díj mellett.

Előleget nyújt értékpapírokra, terményekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyósít házakra és földbirtokokra.

NEUMANN M.

CSÁSZ.ÉS KIRÁLYI UDVARI SZÁLLÍTÓ

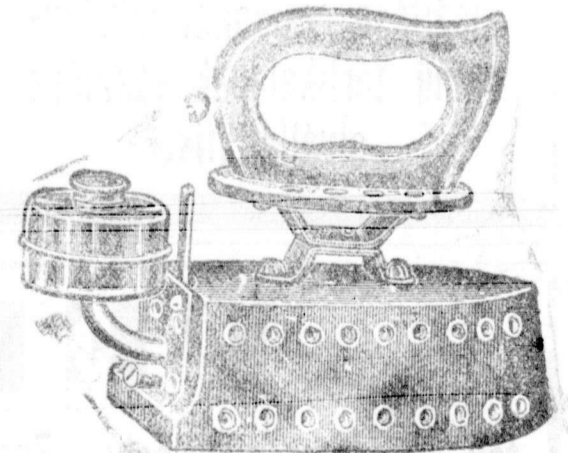
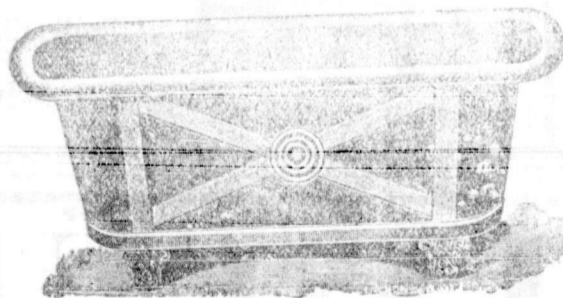
Nagyvárad,
BÉMER-TÉR 4.
TELEFON: 88.

FÉRFI-FIU-ÉS LEÁNYKA-
RUHÁK-TELEPÉNEK

TAVASZI NAGY ÁRJEGYZÉKE

MEGJELENT.

KIVÁNATRA INGYEN
ÉS BÉRMENTVE.

Fürdőkádakból

legnagyobb választék minden nagyságban.

Ruha mosó és mangorló gépek,
modern konyha berendezések kizárólag

TARSOLY és RISZTÓ

különlegességek vaskereskedésében

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Telefon 390.

